

לשמור על בטיחות העובדים ורווחת הכלבים

מאת מיכאל לרר M.Sc.

• טיפול בתלונות המתקבלות מתושבי העיר על החזקת בעלי חיים שלא עפ"י החוק.

איב אופל, מנהל מחלקת בטיחות וגיהות בעיריית נתניה מזה כ-14 שנים, הזמין את המוסד לבטיחות ולגיהות לבקר ולהתרשם מהיבטי הבטיחות במיתקן החדש.

מטרת הכלבייה

פקודת הכלבת 1934 קובעת הוראות למניעת הפצת מחלת הכלבת. סעיף 3 בפקודה קובע כי "על פי המלצת מנהל השירותים הווטרנריים רשאי הממונה על המחוז לדרוש מכל רשות מקומית להתקין מקום לבידודם של כלבים, חתולים וקופים (שנקרא בזה בשם מאורת-בידוד). לצורך פקודה זו ייבנו מאורות אלה לפי תרשימים ופירוטים שיאושרו על ידי מנהל השירותים הווטרנריים". על פי פקודת הכלבת כל עירייה מחויבת שתעמוד לרשותה כלבייה - בשטחה המוניציפלי או בתחומה של רשות אחרת - שאלה ניתן יהיה להפנות כלבים ובעלי חיים אחרים שנתפסו משוטטים ברחבי העיר, ולתת שירותים לבעליהם של בעלי חיים שונים. הכלבייה העירונית של נתניה משתרעת על פני כ-4 דונם בפאתי חורשת אקליפטוסים בוגרים ומוקפת בבתי מלאכה, מוסכים ומפעלים. המיתקן כולל 29 כלובים, כל אחד בשטח של כ-30 מ"ר, ומיועדים להחזקתם של עד 4 כלבים בכל כלוב. כלבים שנמצאים בהסגר מוחזקים בבידוד בכלובים נפרדים. ליד הכלובים נמצא מבנה המינהלה בשטח של כ-220 מ"ר. במבנה מצויים משרדו של מנהל השירותים הווטרנריים ומזכירתו, מנהל הכלבייה, חדר ישיבות, חדר ניתוח לבעלי חיים, מחסן מזון ועוד. למרות שהמבנה מבודד נשמעות בו היטב נביחות הכלבים.

לפני כשנתיים נחנכה כלבייה חדשה בפארק התעשייה הישן של נתניה - 'הכלבייה העירונית'. היא מהווה מעין "בית מלון לכלבים" הודות לתאים המרווחים, לעיצוב הצבעוני והייחודי, המדשאות ועוד. בהקמת הכלבייה הושקעו מיליוני שקלים, הודות לתרומה שהושגה בעידודה של ראשת העיר נתניה **מרים פירברג-איכר** ובאמצעות קרן נתניה בשיתוף משרד החקלאות. הכלבייה נועדה לתת מענה לצורכיהם של תושבי העיר אבל לא פחות לרווחתם של מאות ואף אלפי בעלי החיים, רובם כלבים ומיעוטם חתולים, סוסים ואחרים, העוברים דרך הכלבייה העירונית בכל שנה. המיתקן החדש משפר את תנאי העבודה וכפועל יוצא גם את תנאי הבטיחות של העובדים, המתנדבים והמבקרים במקום.

ד"ר לואיס הורנשטיין, מנהל בשש השנים האחרונות (החל משנת 2009) את השירות הווטרנרי העירוני של נתניה, לאחר שכהן כווטרנר בעיר נתניה משנת 1990. ד"ר הורנשטיין מספר כי מטרת הכלבייה היא להגן על בריאות הציבור ולמנוע מעבר מחלות הפוקדות בעלי החיים אל האדם (מחלות זואוונותיות), באמצעות פעילות בכמה מישורים. פעילות זו מוגדרת בין השאר גם בפקודת הכלבת 1934.

הפעילות בכלבייה מתבצעת במספר מישורים:

- איסוף בעלי חיים משוטטים - כמו כלבים, חתולים וגם סוסים שאנשים מחזיקים ללא רישיון, וטיפול בהם;
- הכנסה להסגר של כלב או חתול החשודים שנשכו אדם;
- עיקור וסירוס של חתולי רחוב;
- חיסון של כלבים ובעלי חיים אחרים;
- מתן רישיונות לבעלי חיים החייבים ברישיון לאחזקתם כגון סוסים, קופים ועוד.

עד 4 כלבים בכלוב

מראה כללי של הכלבייה בנתניה

מימין איב אופל הממונה על הבטיחות בעיריית נתניה וד"ר לואיס הורנשטיין מנהל השירות הווטרינרי העירוני

מתנדב שוטף את הכלוב מצויד במגפיים עם סוליות מונעות החלקה

הווטרינר העירוני

הווטרינר העירוני כפוף מינהלתית לעיריית נתניה. מבחינה מקצועית הוא כפוף גם למשרד החקלאות. תפקידו של הווטרינר העירוני הוא למנוע מבעלי חיים ללא בעלים לשוטט באופן חופשי במרחב העירוני, וזאת כדי למנוע התפשטות מחלות וסכנת נשיכה של אזרחים על ידי כלבים משוטטים. לווטרינר העירוני ולפקחים העירוניים יש סמכות על פי פקודת הכלבת "להיכנס לכל קרקע, בניין, צריף או מקום כדי לברר את הוראות הפקודה הזאת".

החוקים על פי הם פועלים:

- פקודת הכלבת משנת 1934
- פקודת מחלות בעלי חיים תשמ"ה 1984
- פקודת בריאות הציבור (מזון) תשמ"ג 1983
- חוק צער בעלי חיים התשנ"ד 1984
- חוק רישוי עסקים תשכ"ח 1968
- סמכויות עפ"י סעיף 264 לפקודת עיריות.
- החוק להסדרת הפיקוח על כלבים תשס"ג 2002 והתקנות מכוחו.

זהירות מחלות זואוונותיות

מחלה זואוונותית היא מחלה זיהומית של בעלי חיים אשר עלולה לעבור לבני אדם. המחלות מועברות בעיקר בתהליך הגידול והטיפול בבעלי החיים. אך, לא תמיד חייב להיות מגע ישיר בין העובד לבין בעלי החיים שבהם הוא מטפל. העבודות העיקריות שבהן ניתן להידבק במחלות הזואוונותיות: טיפול והאכלה (בהמות, צאן, סוסים, דגים ועוד); טיפול בחומרים או טיפולים במקום הגידול של בעלי החיים (החלפת נסורת ורפד בלולים, קש ורפץ ברפתות, בריכות דגים); טיפול וסילוק הפרשות של בעלי החיים. אפשר גם להידבק מהאוויר הנפלט בנשימתם של בעלי חיים.

המחלה המוכרת יותר וגם המסוכנת ביותר היא מחלת הכלבת (Rabies virus). למחלה זו אין עד היום תרופה משעה שאדם נדבק בה ולכן הפתרון הוא מניעתי. כל אדם שננשך מקבל מיד חיסונים נגד כלבת והכלב הנושך מועבר להסגר לתקופה של 10 ימים. אם הכלב נמצא בריא הוא מוחזר לבעליו.

מבנה נוסף הממוקם מול הכלבייה משמש כאורווה ובה מוחזקים סוסים שלבעליהם לא היה רישיון מתאים.

מי משתמש במקום

אל הכלבייה העירונית מגיעים שלושה קהלים שונים:

- **מבקרים המחפשים בעל חיים לאימוץ.** לאוכלוסייה זו מיועדים השלטים הקבועים במקומות שונים, המסבירים שאין להאכיל בעלי חיים, אסור להכניס ידיים לכלובים. חובה להישמע להוראות העובדים ועוד.
- **מתנדבים המועסקים במיתקן.** בין המתנדבים ניתן למצוא בני נוער ותלמידי בתי ספר, מעל גיל 16, אשר במסגרת פרויקט מחויבות אישית ותרומה לקהילה עוזרים בביצוע המטלות של הכלבייה: מתן אוכל לכלבים, ניקוי כלובים, טיול עם הכלבים באזור הכלבייה ועוד. תורמים לכלבייה גם קבוצה של מתמודדים בבעיות נפש. המתנדבים מקבלים דף הנחיות ובו כללי הבטיחות בעבודה. הנחיות הבטיחות כוללות:
 1. כל מתנדב מחויב להיות רשום בטופס התנדבות המבטח אותו מטעם העירייה וביומן פעילות בזמן ההתנדבות.
 2. בזמן הוצאת כלב מהכלוב ע"י מתנדב, מנהל הכלבייה או אדם מטעמו צריך להיות נוכח במיתקן.
 3. אין לצאת עם הכלבים נחוץ לשטח המחלקה הווטרינרית.
 4. אין לתת למבקרים להיות במגע פיזי עם הכלבים ללא השגחה.
 5. כלבים המוגדרים מסוכנים - מחויבים לצאת עם מחסום פה ורצועה שאורכה לא עולה על 3 מטר.
 6. אין להוציא כלבים הנמצאים בהסגר תצפית כלבת או להיכנס לכלוב שלהם ללא ידיעת הרופא הווטרינרי.
- **עובדי העירייה:** בכלבייה מועסקים 8 עובדי עירייה: מנהל השירותים הווטרינריים **ד"ר לואיס הורנשטיין** ומזכירתו **ורד כחלון**. 2 וטרינרים עירוניים במשרה חלקית - **ד"ר ריקי קיפניס** ו**ד"ר לאוניד גרינברג**. מנהל הכלבייה **רון חזוט**; 2 לוכדי בעלי חיים - **מאיר רובין** ו**ברוך חסן** ולוכד סוסים - **יוסי בן שמעון**. כמו כן ישנם 2 עובדי ניקיון ותחזוקה קבועים: **איציק כחלון** ו**שי כהן**.

מחלות זואוונותיות

מאת חיים בן ארי

הכותב הוא גיהותן במוסד לבטיחות ולגיהות

באנגליה, בכל שנה, סובלים 20,000 עובדים מצורה כל שהיא של הדבקה זואוונותית.

צוות מומחים מטעם הסוכנות האירופית לבטיחות ובריאות בעבודה חוזה שבמאה ה-21 יהיו מחלות זואוונותיות מרכיב עיקרי בין מחלות מידבקות המסכנות את ציבור העובדים. המומחים מציינים כעובדים בסיכון את אלה הבאים במגע עם בעלי חיים חולים, חיים או מתים; אלה הבאים במגע עם אירוסולים, אבק או מישטחים מזוהמים בהפרשות בעלי חיים, אלה המגדלים בעלי חיים, סוחרים ושוחטים אותם, העוסקים בניקוי ובחיטוי אזורים מזוהמים, נותני שירותים וטרינריים, עובדי מעבדות מחקר, עובדים במכס, עובדים בגני חיות ובחנותיות לחיות מחמד.

כדי להגן על בריאות העובדים והציבור הצוות מציין שיש חשיבות רבה לשיתוף פעולה בין רשויות שונות (בריאות הציבור, בריאות תעסוקתית, בריאות בעלי חיים בטיחות מזון ועוד) לבין מומחים מתחומים שונים (רפואה, גיהות, בטיחות ואחרים).

ד"ר ריקי קיפניס וטרינרית עירונית מבצעת ניתוח בחתול

מחלה אחרת נפוצה מאוד היא קדחת קיו (Coxiellaburnetti) המועברת על ידי קרציות. המחלה עלולה לגרום למוות אם לא מטופלת בזמן.

פטרית העור (Microsporumcanus) הפטריה המועברת במגע עם שערות בעלי חיים וגורמת לנפגע לגרדת בגוף ולנשירת שיער.

יש גם סכנות אחרות

המגע עם בעלי חיים יכול ליצור בנוסף למחלות הזואוונותיות גם סכנות אחרות. נשיכה על ידי בעל חיים עלולה לגרום לקריעת רקמות הגוף ולמום פיזיולוגי וגם לפגם אסטטי, כאשר הנשיכה היא בפנים או באיבר חשוף אחר של הגוף. מי שעובד מול סוסים (כאמור מיתקן נפרד לסוסים נמצא מול הכלבייה), עלולים להיפגע מבעיטה של סוס עצבני ועוד.

וטרינרים שמנתחים בעלי חיים נחשפים לחומרי הרדמה ותרופות כמו פנטובריטול, שחלקן מאוד מסוכן. זריקה עצמית ממחט עם חומר הרדמה עלולה להסתיים בפגיעה קשה.

למקום מגיעים גם מדבירים עירוניים מקצועיים הנקראים להדביר מכרסמים שמגיעים בהמוניהם בעקבות המזון המוגש לכלבים. חשיפה לחומרי הדברה ולריסוסים עלולה לפגוע בעובדים.

בכל יום מתבצעת שטיפה של הכלובים במים ואקונומיקה. תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), תשס"ט, פרק ד' - החזקת כלבים וחתולים תקנה 16. (2) "אחראי על מיתקן ידאג לניקיון המיתקן בתדירות מתאימה ולפחות פעם ביום למניעת הצטברות הפרשות, נוזלים ולכלוך".

לפני השטיפה מוציאים את הכלבים אל חצר פנימית. חלק מהכלבים עושים את צרכיהם בחצר הפנימית וחלק עושים את הצרכים בכלובים. שטיפת הכלובים יוצרת סביבת עבודה מסוכנת במיוחד כי העובדים עלולים להחליק על המישטח החלק. לכן מי שעוסקים בשטיפה מצוידים במגפיים עם סוליות למניעת החלקה ונדרשת תשומת לב מרובה בעת השטיפה. בנוסף, המים שניתזים מהרצפה מכילים שאריות של צואה. יש להקפיד ולהחליף את בגדי העבודה לאחר השטיפה ולרחוץ היטב את הידיים. השימוש התכוף באקונומיקה עלול להוות סכנה לעור הידיים של העובדים. לכן הם נדרשים להשתמש בכפפות.

במיתקן מתבצע גם ריסוס כללי של החיות, למניעת התפתחות פרעושים וכו'. הריסוס נעשה באמצעות מרסס יד. יש להקפיד שהמרסס מכונן אל פרוות בעל החיים ולא אל גופו של העובד המרסס.

שמירה על שלום העובדים

כדי לשמור על שלומם ובטיחותם של המועסקים בכלבייה נוקטים במספר כללי בטיחות:

- דואגים להתאים את הכלב למטפל/מתנדב מבחינה פיזית כדי שיוכל להשתלט עליו.
- משתמשים ברצועה קצרה כך שהכלב יהיה צמוד לרגליו של המטפל/מתנדב וככה מונעים חוסר שליטה
- לכלבים מסוכנים/אגרסיביים משתמשים ברצועת חנק או במחסום פה.
- כאשר עובד/מטפל/מתנדב נפצע במהלך עבודתו הוא מקבל טיפול עזרה ראשונה מהערכה הנמצאת במחלקה ע"י הרופא הווטרינרי, ולאחר מכן מופנה בהתאם להמשך טיפול רפואי. ■

קורסים וימי עיון במחוז ירושלים לחודשים ינואר, פברואר, מרץ 2015

ינואר			
קורס נאמני בטיחות (בסיסי)	20.1 + 27.1 + 3.2	כלל העובדים	רמת רחל
פברואר			
קורס נאמני בטיחות (בסיסי)	10.2 + 17.2 + 24.2	כלל העובדים	חפץ חיים
מרץ			
קורס נאמני בטיחות (בסיסי)	10.3 + 17.3 + 24.3	כלל העובדים	רמת רחל

קיומם של ימי העיון והקורסים תלוי במספר המשתתפים. יש להתעדכן במחוז.

לפרטים נוספים: מחוז ירושלים דוא"ל: jerusalem@osh.org.il
טל': 02-6732110, פקס': 02-6732880